

Marjan Ravbar:
Razvojni dejavniki v Sloveniji – ustvarjalnost in naložbe
Georitem 9

Ljubljana 2009; Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 139 strani,
 20 preglednic, 66 slik, ISBN 978-961-254-108-8

V prenovljeni Lizbonski strategiji so si voditelji držav Evropske unije zastavili cilj, da Evropska unija postane v svetovnem merilu najuspešnejše in najkonkurenčnejše ter na znanju temelječe gospodarstvo. Za to so potrebna številna vlaganja v visoke tehnologije, dovršene proizvodne obrate, infrastrukturo, še zlasti pa v znanje, ki je verjetno najpomembnejši dejavnik razvoja. Prav ta področja je avtor Marjan Ravbar obravnaval v knjigi Razvojni dejavniki v Sloveniji – ustvarjalnost in naložbe, še zlasti pa je preučeval prostorsko razprostranjenost obeh omenjenih dejavnikov. S tem je avtor predstavil številna spoznanja, ki na novo osvetljujejo regionalne razlike, obenem pa omogočajo primernejši odziv regionalnih razvojnih politik.

V prvem delu knjige avtor podrobneje osvetli naložbe med letoma 2000 in 2006, pri čemer se osredotoči na regionalno porazdelitev, predstavi pa tudi porazdelitev na lokalni ravni in strukturo naložb po panogah. Podroben taksativni način podajanja vsebine, podkrepjen s številnimi kartografskimi in grafičnimi predstavitvami, plastično prikaže stanje v regijah, nazornost pa bi lahko povečala sumarna preglednica, v kateri bi bili navedeni podatki po občinah.

Naložbe, ki v marsičem nakazujejo na privlačnost in bogastvo posamezne regije, se med posameznimi regijami močno razlikujejo: po obsegu, strukturi in koncentraciji. Zagotovo najbolj bode v oči dejstvo, da sta kar dve petini vseh naložb v Osrednjeslovenski regiji, še večjo centralizacijo pa je možno zaznati pri ustvarjalnih poklicih, saj je v tej regiji s 25 % slovenskega prebivalstva tudi skoraj polovica delovnih mest v ustvarjalnih poklicih. Ti so namreč v središču pozornosti geografske analize človeških

virov, v kateri avtor analizira drugi pomemben razvojni dejavnik – ustvarjalnost. To avtor razume kot sposobnost uspešnega prenosa novih razpoložljivih znanj v prakso, meri pa z izobrazbeno ravno ter zaposlenostjo v tako imenovanih ustvarjalnih poklicih, pri čemer upošteva kraj dela in kraj bivanja. Predhodno omenjena centralizacija ustvarjalnih poklicev v Osrednjeslovenski regiji kaže na veliko koncentracijo visokokakovostnih delovnih mest, posledično tudi zaradi funkcij, ki jih ima Ljubljana kot glavno mesto. Sicer je razporeditev ustvarjalnih poklicev, če te obravnavamo po kraju bivanja posameznega ustvarjalnega delavca, nekoliko bolj enakomerna. Oba razvojna dejavnika – naložbe in ustvarjalnost – potrjujeta rek, da kjer je veliko, tja veliko tudi pride. To govori v prid številnim razvojnim teorijam, zlasti teoriji kumulativne vzročnosti, saj se njene poteze kažejo tudi v teorijah o inovativnih distriktih, ustvarjalnih okoljih, mreženju in nenazadnje tudi učečih se regijah. Omenjeni koncepti temeljijo na akumulaciji kapitala, ljudi, znanja ... in s tem na krepitvi razvojnih potencialov in konkurenčnosti. Tako je razumljivo, da so ob središčih akumulacije tudi obsežni predeli, kjer so naložbene aktivnosti zelo šibke, nizka pa sta tudi stopnja izobrazbe in delež ustvarjalnih poklicev. Takšna območja so na primer Goričko, Slovenske gorice, Haloze, Posotelje, Solčavsko, Suha krajina ter obmejni pas med Loškim Potokom in Osilnico.

V tretjem delu avtor obe predhodni analizi združi ter preuči medsebojno povezanost obravnavanih pojavov, izdelava pa tudi sintezni indeks, v katerem zaobjame velikost (vplivnega) območja, trg delovne sile in obseg naložb. Knjigo sklene s sklepnimi mislimi in oceno vrednotenja razvojnih dejavnikov.

Knjiga, izhajajoča iz sodobnih konceptov razvoja, predstavlja zanimiv pregled naložb in ustvarjalnosti v slovenskih regijah in občinah, s čimer avtor bralcu predstavi nov zorni kot pri obravnavi regionalnih razlik ter razvojnih vprašanj na splošno. Do sedaj je bil zlasti naložbeni vidik zapostavljen, povsem nova pa je predstavitev naložb na lokalni in regionalni ravni. Žal podatkovne baze Statističnega urada Republike Slovenije in Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve ne omogočajo podrobnejših analiz na ravni posameznih krajev, pa tudi sicer se je avtor soočal s številnimi metodološkimi težavami. Nov je tudi način, s katerim avtor obravnava človeške vire. Tako številnim analizam ponudi še dodatno, alternativno možnost, v kateri preučuje razporeditev ustvarjalnih poklicev, kot dejavnika, ki odločilno vpliva na inovativnost in sposobnost nekega območja, da tekoče sledi spremembam.

Kot taka je knjiga pomemben prispevek k slovenskim regionalnim študijam in koristen pripomoček vsem, ki se ukvarjajo z regionalnim in gospodarskim razvojem v Sloveniji.

Janez Nared

Janez Nared, Damjan Kavaš:
Spremljanje in vrednotenje regionalne politike v Sloveniji
Georitem 10

Ljubljana 2009: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 93 strani,
7 preglednic, 7 slik, ISBN 978-961-254-117-0

Monografija »Spremljanje in vrednotenje regionalne politike v Sloveniji« je referenčno delo v smislu integralnega prikaza pristopa k spremljanju in vrednotenju regionalne politike v slovenskem prostoru, hkrati pa tudi knjiga, zanimiva za strokovno javnost. Sodelovanje stroke in izvajalcev regionalne politike je namreč zagotovilo napredka k skladnejšemu regionalnemu razvoju.

Avtorja v monografiji opredeljujeta regionalno politiko kot socioekonomski razvoj na mezo ravni. Na tem vsebinskem izhodišču oblikujeta predlog pristopa k sistematičnemu spremljanju in vrednotenju regionalne politike v Sloveniji. Izdelata tudi modele vrednotenja za specifičen primer slovenske regionalne politike. S to knjigo tako dobivamo v slovenskem prostoru končno celosten in kritičen prikaz problematike spremljanja in vrednotenja regionalne politike in tudi javnih politik nasploh. Predlagani sistemi bi morali prispevati k boljšemu izvajanju regionalne politike in tudi k skladnejšemu regionalnemu razvoju.